

MAŁGORZATA BRZÓSKA – Autorka jest radcą prawnym, partnerem w Kancelarii BBP Legal

BBP Legal

Kluczowe zmiany w przepisach o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Przyjęta przez Sejm nowelizacja przepisów o odpadach komunalnych wprowadza przede wszystkim maksymalne stawki opłat za ich odbiór. Samorządy krytykują te regulacje, jako odbierające im samodzielność w kształtowaniu lokalnych przepisów.

10 października 2014 r. Sejm uchwalił nowelizację ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (dalej: u.c.p.g.). Przyjęte rozwiązania po raz kolejny zmieniają zasady gospodarowania odpadami komunalnymi, m.in. poprzez implementację wytycznych zawartych w **wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 listopada 2013 r.**, w tym wprowadzenie maksymalnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. 13 października 2014 r. przyjętą nowelizację u.c.p.g. przekazano Prezydentowi RP i Marszałkowi Senatu. Ma ona wejść w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia, niemniej trudno jeszcze przesądzać, jakie będą jej ostateczne zapisy. W Senacie mogą bowiem zostać przyjęte istotne zmiany.

Maksymalne stawki opłat

Jedną z kluczowych zmian przyjętych w nowelizacji u.c.p.g. jest wprowadzenie **maksymalnych miesięcznych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi**. W dodanym do art. 6k ust. 2a przewidziano, że rada gminy ustala opłaty w wysokości nie wyższej niż stawki maksymalne, które za odpady komunalne zbierane i odbierane w sposób selektywny wynoszą za miesiąc, w przypadku:

1) metody opierającej się na liczbie mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość – 2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę ogółem, publikowanego przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) w ostatnim Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej (Rocznik Statystyczny) – za mieszkańca,

- 2) metody opierającej się na ilości zużytej wody – 0,7% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę ogółem publikowanego przez GUS w ostatnim Roczniku Statystycznym – za m³ zużytej wody,
- 3) metody polegającej na powierzchni lokalu mieszkalnego – 0,08% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę ogółem publikowanego przez GUS w ostatnim Roczniku Statystycznym – za m² powierzchni lokalu mieszkalnego,
- 4) metody, w ramach której wysokość opłaty oblicza się od gospodarstwa domowego – 5,6% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę ogółem publikowanego przez GUS w ostatnim Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej – za gospodarstwo domowe.

W praktyce, przyjmując dane według Rocznika Statystycznego 2013, tj. kwotę 1278,43 zł jako przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę, maksymalna stawka opłaty miesięcznej za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiłaby przy zastosowaniu metody liczenia opłaty na podstawie:

- liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość – w przypadku segregacji odpadów – **25,57 zł** od jednego mieszkańca,
- metra sześciennego wody – **8,95 zł** za m³,
- powierzchni lokalu mieszkalnego – **1,02 zł** za m².

W przypadku ostatniej metody byłyby to **71,60 zł** za gospodarstwo domowe.

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych ma być obowiązkiem właścicieli nieruchomości, a jej naruszenie spowoduje, że maksymalna stawka opłaty za

gospodarowanie odpadami komunalnymi może zostać podwojona (wynika to ze zmiany dotychczasowego art. 6k ust. 3 u.c.p.g.).

Zwolnienia i ulgi

Nowelizacja u.c.p.g. przewiduje także uprawnienie dla rady gminy do zwolnienia w całości lub w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o której mowa w art. 8 ust. 1 lub 2 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Deklaracja i płatność

W nowelizacji u.c.p.g. doprecyzowano również zagadnienia związane z **uiszczaniem opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i składaniem deklaracji**. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania w trakcie miesiąca opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz każdej z gmin ponosić się będzie proporcjonalnie do czasu zamieszkania na ich terenie. Jednocześnie nowelizacja u.c.p.g. rozstrzyga problem ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku prowadzenia w części lokalu mieszkalnego obsługi biurowej działalności gospodarczej. Dla takiej nieruchomości nie będzie pobierana odrębna opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi przewidziana dla lokali niezamieszkałych, tylko wyłącznie opłata ustalona z tytułu zamieszkiwania. Ponadto, zgodnie ze zmianą w art. 6l ust.1 u.c.p.g., uchwała rady gminy określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ma określić, czy opłatę uiszcza się z dołu, czy z góry.

Zgodnie ze zgłaszanymi przez samorzady postulacjami, w nowelizacji u.c.p.g. wyłączona została konieczność składania nowej deklaracji w przypadku **zmiany stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi**. W takim przypadku ustalenie nowej wysokości opłaty będzie następowało poprzez zawiadomienie właściciela nieruchomości o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi skierowane z urzędu przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Gdy właściciel nieruchomości nie będzie uiszczał opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości podanej

w zawiadomieniu, wójt, burmistrz lub prezydent miasta **wyda decyzję ustalającą** wysokość zaległości z tytułu tej opłaty, stosując wysokość podaną w zawiadomieniu. Nowelizacja u.c.p.g. przesądza również kwestię dotyczącą braku możliwości jej zaokrąglenia, co często powodowało rozbieżności interpretacyjne w gminach.

Dane osobowe

W celu uniknięcia sporów przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych w nowelizacji u.c.p.g. wskazano dane osobowe, jakie może zawierać deklaracja. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 6m ust. 1b u.c.p.g., rada gminy, określając wzór deklaracji, może wymagać podania:

- 1) imienia i nazwiska lub nazwy właściciela nieruchomości oraz adresu miejsca zamieszkania lub siedziby,
- 2) adresu nieruchomości,
- 3) danych stanowiących podstawę zwolnienia z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 4) numeru telefonu i adresu poczty elektronicznej właściciela nieruchomości,
- 5) innych informacji niezbędnych do wystawienia tytułu wykonawczego.

Zakres usługi

Wychodząc naprzeciw zgłaszanym przez gminy postulatom, nowelizacja u.c.p.g. zakłada także zmianę przepisów dotyczących zakresu usług świadczonych przez gminę **w zamian za opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi**. Z pobranych opłat gmina będzie mogła pokryć koszty edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi, likwidację dzikich wysypisk, wyposażenie nieruchomości przeznaczonych do celów publicznych w pojemniki na odpady, ich opróżnianie oraz utrzymywanie w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.

Nowelizacja u.c.p.g. wskazuje także wprost, że zasadą jest, iż w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina zapewnia właścicielom nieruchomości **pozbywanie się wszystkich rodzajów odpadów komunalnych** z terenu nieruchomości. Usługi te gmina może świadczyć nie tylko poprzez odbieranie odpadów bezpośrednio z terenu nieruchomości, ale również przez przyjmowanie odpadów przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) oraz zapewnianie przyjmowania tych odpadów przez gminę

w inny sposób (np. przez mobilne PSZOK czy ustawione w miejscach publicznych pojemniki do gromadzenia odpadów). Z drugiej strony, nowelizacja u.c.p.g. dopuszcza ograniczenie ilości odpadów (dotyczy odpadów zielonych, opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne) odbieranych z nieruchomości lub przyjmowanych przez PSZOK od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uwzględniając liczne głosy mieszkańców, nowelizacja u.c.p.g. dopuściła **zróżnicowanie częstotliwości odbierania odpadów** w szczególności w zależności od ilości wytwarzanych odpadów i ich rodzajów. Przy czym od kwietnia do października częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne nie będzie mogła być rzadsza niż raz na tydzień z budynków wielolokalowych i nie rzadsza niż raz na dwa tygodnie z zabudowy jednorodzinnej. W przypadku gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne będzie mogła być rzadsza.

W nowelizacji u.c.p.g. doprecyzowane zostało także **pojęcie PSZOK** poprzez wskazanie, że ma on stacjonarny charakter. W znowelizowanym art. 9c u.c.p.g. wskazano, że prowadzenie PSZOK nie wymaga uzyskania wpisu do rejestru odbierających odpady komunalne, tylko zezwolenia na zbieranie odpadów w rozumieniu ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Określono także **minimalny zakres odpadów komunalnych przyjmowanych przez PSZOK**, to: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone, popiół z palenisk domowych oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, a także odpady, które dodatkowo mogą zostać określone w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Środowiska.

Przetargi

Kolejna zmiana o charakterze systemowym dotyczy wprowadzenia obowiązku przeprowadzenia **trzech odrębnych przetargów** na:

- 1) odbiór odpadów komunalnych,
- 2) prowadzenie PSZOK,
- 3) gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Rozdzielenie przetargu na odbiór odpadów od przetargu na zagospodarowanie odpadów spowoduje, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta będzie miał obowiązek wskazać instalacje – po przeprowadzeniu przetargu na gospodarowanie odpadami – w tym regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), do których przedsiębiorca odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będzie je przekazywał.

O odpadach piszemy również na **str. 47**.

Warto też wskazać, że **na prowadzącego RIPOK został dodatkowo nałożony obowiązek zawarcia umowy na zagospodarowanie odpadów zielonych z PSZOK**. Doprecyzowano także, że instalacja regionalna lub zastępcza jest odpowiednio zobowiązana zawrzeć umowę lub przyjmować odpady komunalne w granicach posiadanych mocy przerobowych. Na prowadzącego RIPOK został nałożony nowy obowiązek przekazywania odpowiednio przedsiębiorcy odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub gminie, z którymi ma zawarte umowy, informacji o odpadach, które poddał procesowi przygotowania do ponownego użycia (recyklingu) lub przekazał w tym celu innemu posiadaczowi odpadów.

Zmianie ulega także dotychczasowy art. 9e u.c.p.g. poprzez usunięcie obowiązku przekazywania przez przedsiębiorcę do RIPOK **pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przekazywanych do składowania**, odebranych od właścicieli nieruchomości, gdyż tego rodzaju odpady nie są wytwarzane na obsługiwanych nieruchomościach. Z drugiej strony, obowiązek przekazywania odpadów zielonych do RIPOK obejmie również PSZOK. Pozostałe selektywnie zebrane odpady komunalne punkty te mają przekazywać do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

Nowelizacja u.c.p.g. wprowadza także zmiany odnoszące się do sprawozdawczości oraz kar pieniężnych i egzekucji opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalając m.in. maksymalną roczną wysokość kar za brak lub źle przygotowane sprawozdanie na 50 tys. zł. ■

PODSTAWY PRAWNE

- ▶ ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21; ost. zm. Dz.U. z 2014 r. poz. 22)
- ▶ art. 8 ust. 1 lub 2 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 182; ost. zm. Dz.U. z 2014 r. poz. 1188)
- ▶ ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 1399; ost. zm. Dz.U. z 2013 r. poz. 1593)